

ИНСТРУКЦИЯ № 0-4 за уреждане на трудовия стаж на жените-майки и осиновителки, членки на ТКЗС или неработещи, при бременност, раждане и за отглеждане на деца

Издадена от министъра на труда и социалните грижи, председателя на Централния съвет на професионалните съюзи и председателя на Централния съюз на трудово-производителните кооперации, обн., ДВ, бр. 15 от 20.02.1970 г., изм., бр. 85 от 1.11.1983 г.

С точка 9, ал. IV и V на 61-то постановление на Централния комитет на БКП и на Министерския съвет от 28.XII.1967 година за насърчаване на раждаемостта, обнародвано в Д. в., бр. 2/1968 г., на жените майки и осиновителки, членове на ТКЗС или неработещи, е дадено право при бременност и раждане и за отглеждане на деца да им се зачита за трудов стаж времето, отговарящо на размерите на предвидения по това Постановление платен и неплатен отпуск, с който се ползват майките и осиновителките - работнички и служителки. Във връзка с приложението на тази разпоредба да се има предвид следното:

1. Трудов стаж по т. 9, ал. IV и V на посоченото постановление могат да придобиват само жените-майки и осиновителки, които са родили или осиновили деца след 31.XII.1967 г. Осиновителките могат да придобиват трудов стаж по предходната алинея, ако са осиновили деца, родени след 31.XII.1967 г. На майките и осиновителките, родили или осиновили дете преди 1.I.1968 г., не следва да се зачита трудов стаж, макар към посочената дата да не са изтекли сроковете на платения и неплатения отпуск, който се дава при бременност и раждане (осиновяване) на жените-майки, които са работнички и служителки.

2. Трудов стаж по т. 9, ал. IV и V от постановлението се зачита на жените-майки (осиновителки), които към деня на раждането (осиновяването) на детето не работят като осигурени за всички осигурителни случаи по Кодекса на труда, Наредбата за осигуряване на културните дейци и адвокати, както и на шофьорите, работещи със собствени моторни коли, Наредбата за уреждане правата на административния и инженерно-техническия персонал и механизаторите при ТКЗС по Кодекса на труда, Временната наредба за уреждане на правата по обществено осигуряване на работниците в държавни предприятия за селскостопанска дейност, заплащани на акорд (индивидуален или семеен), Правилника за социално осигуряване на земеделските стопани-кооператори и Указа за взаимно осигуряване членовете на ТПК.

Когато жената-майка (осиновителка) през отделни етапи на периода на бременността, раждането и отглеждането на детето е работила като осигурена за всички осигурителни случаи по някои от посочените в предходната алинея нормативни актове, а през други не е работила или е била осигурена само за в случай на трудова злополука, трудов стаж по т. 9, ал. IV и V от 61-во постановление се зачита само за периодите, през които жената не е била осигурена за всички осигурителни случаи.

Пример I. Жената постъпва на работа на 1 юни и ражда на 15 юни с. г. първо дете. По т. 9, ал. IV на постановлението ще се зачете за трудов стаж само времето от 1 до 31 май.

Пример II. Жената е постъпила на работа по срочен трудов договор на 1 януари, който изтича на 30 септември. На 1 август с. г. тя ражда първо дете. По т. 9, ал. IV от постановлението ще се зачете трудов стаж времето от 1 октомври т. г. до 15 юни на следващата година.

Пример III. Жената не работи и на 15 февруари ражда първо дете, но след като го гледа до края на м. юли от 1 август постъпва на работа по трудов договор. По т. 9, ал. IV от 61-во постановление ще се зачете времето от 1 януари до 31 юли с. г.

3. Придобитият по т. 9, ал. IV и V от постановлението трудов стаж, както и по чл. 60 и 61 от Кодекса на труда, чл. 15 от Указа за взаимно осигуряване членовете на ТПК, § 24, 25 и 26 от Правилника за социално осигуряване на земеделските стопани-кооператори, се зачита при ползуване на права по изброените в т. 2, ал. I, нормативни актове, както и по всички други нормативни актове ползуването на правата, по които е свързано с непрекъснат или общ трудов стаж (Закона за пенсиите, Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори и др.).

4. При раждане (осиновяване) на живо дете, което не е починало преди изтичане на сроковете на платения и неплатения отпуск по чл. 60 и 61 от Кодекса на труда, на майката (осиновителка) се зачита трудов стаж времето:

при раждане		при осиновяване от деня на предаване детето за осиновяване до:
при първо дете	12 месеца	10 и 1/2 месечна възраст на детето
при второ дете	14 месеца	12 и 1/2 месечна възраст на детето
при трето дете	18 месеца	16 и 1/2 месечна възраст на детето
при четвърто и всяко следващо	12 месеца	10 и 1/2 месечна възраст на детето.

5. При раждане на живо дете, което е починало или е дадено за осиновяване след 42-я ден от раждането, но преди изтичане на 2 и 1/2 месеца при първо дете, 3 и 1/2 месеца при второ дете, 4 и 1/2 месеца при трето дете и 2 и 1/2 месеца при четвърто и всяко следващо дете на майката се зачита за трудов стаж съответно 4 месеца при първо дете, 5 месеца при второ дете, 6 месеца при трето дете и 4 месеца при четвърто и всяко следващо дете.

6. При осиновяване на дете, което е починало след 42-я ден от раждането, но преди изтичане сроковете, посочени в предходната точка, на осиновителката се зачита за трудов стаж времето от деня, в който детето е предадено за осиновяване до 2 и 1/2 месеца от раждането при осиновяване на първо дете, 3 и 1/2 месеца при осиновяване на второ дете, 4 и 1/2 месеца при осиновяване на трето дете и 2 и 1/2 месеца при осиновяване на четвърто и всяко следващо дете.

Пример. Детето е взето за осиновяване на 18-дневна възраст. То е първо дете на осиновителката. При това положение на същата ще бъдат зачетени за трудов стаж работните дни, включени в 57-тых календарни дни, т.е., до навършването на 75-дневна възраст на детето.

7. При раждане на мъртво дете, или когато детето е родено живо, но е починало или е дадено за осиновяване преди да са изтекли 42 дни от раждането, на майката се зачита трудов стаж от 2 и 1/2 месеца, независимо от поредността на детето, за което се зачита трудов стаж. В тези случаи на осиновителката се зачита за трудов стаж времето от деня, в който детето е предадено за осиновяване до 42-ия ден след раждането му.

8. Когато детето е родено живо, но е починало след изтичане на 2 и 1/2 месеца от раждането при първо дете, 3 и 1/2 месеца - при второ дете, 4 и 1/2 месеца - при трето дете и 2 и 1/2 месеца при четвърто и всяко следващо, на майката се зачита за трудов стаж времето от 45-ия ден преди раждането на детето до деня на неговата смърт, но не повече от 12 месеца при първо дете, 14 месеца при второ дете, 18 месеца при трето дете и 12 месеца при четвърто и всяко следващо дете.

Пример. Неработеща майка ражда второ дете на 1 май, което живее до 27 ноември с. г. На тази майка ще се зачете за трудов стаж 8 м. и 12 дни (времето от 15 март до 27 ноември).

9. Когато осиновеното дете е починало след изтичане на 2 и 1/2 месеца от раждането при първо осиновено дете, 3 и 1/2 месеца от раждането при второ осиновено дете, 4 и 1/2 месеца от раждането при трето осиновено дете и 2 и 1/2 месеца от раждането на четвъртото и всяко следващо осиновено дете на осиновителката се зачита за трудов стаж времето от деня, в който детето е предадено за осиновяване до деня на неговата смърт, но не повече от 10 и 1/2 месеца при първо дете, 12 и 1/2 месеца при второ дете, 16 и 1/2 месеца при трето дете и 10 и 1/2 месеца при четвърто и всяко следващо дете.

10. При раждане на близнаци трудовият стаж на майката се определя по реда на последния близнак, но ако един от близнаците е трето дете, трудовият стаж се зачита като за трето дете.

11. При определяне поредността на роденото дете се вземат предвид рождените и осиновените деца от майката (осиновителката), които са живи към деня на раждането (осиновяването) и не са дадени за осиновяване от други лица.

Доведените и заварени деца се вземат предвид при определяне поредността на детето, за което ще се зачита трудов стаж, само ако са осиновени от майката.

12. (Изм. - ДВ, бр. 85 от 1983 г.) Времето, което се признава за трудов стаж на основание чл. 9, ал. 4 и 5 от Постановление № 61 от 1967 г. на Централния комитет на БКП и на Министерския съвет за насърчаване на раждаемостта (ДВ, бр. 2 от 1968 г.), се установява от органа, който признава права, произтичащи от трудов стаж. Трудовият стаж се изчислява съобразно данните в удостоверението за раждане на детето, решението на съда за осиновяване, писмената декларация на осиновителката за датата, на която е взела детето за осиновяване, и другите документи относно времето, което се признава за трудов стаж, и относно поредността на детето.

Трудовият стаж се установява след изтичането на срока, който се признава за трудов стаж, като по изключение може да се установи преди това, но само за изтеклото време.

За жените-майки и осиновителки, осигурени за всички осигурителни случаи по някои от нормативните документи, посочени в т. 2, ал. I на тази инструкция, трудовият им стаж за платен и неплатен отпуск по бременност и раждане (гледане на осиновено дете) се установява от предприятието, учреждението, организация, ТКЗС или ТПК по общия ред. За жените-майки и осиновителки, които членуват в ТКЗС и са осигурени за всички осигурителни случаи, времето на полагаемия им се платен и неплатен отпуск по бременност и раждане (гледане на осиновено дете) се посочва в удостоверението за трудов стаж отделно, включително и за времето на неползувания отпуск.

13. Сроковете на времето, което се зачита за трудов стаж за родените деца по т. 4, 5, 7 и 8 се броят от 45-я ден, предшествуващ раждането, а за осиновените деца по т. 4, 6 и 9 - от деня на фактическото взимане на детето за осиновяване. Сроковете за възрастта на децата се броят от датата на раждането им.

Тази инструкция се издава на основание § 92 от Правилника за прилагане на дял III от Кодекса на труда и § 58 от Правилника за социално осигуряване на земеделските стопани-кооператори във връзка с т. 9, ал. IV и V от 61-во постановление на ЦК на БКП и на Министерския съвет от 28.XII.1967 година, § 18, ал. I във връзка с § 24, букви "ж" и "з" от Правилника за Министерския съвет, министерствата и централните ведомства, утвърден с 58-то постановление на Министерския съвет от 30.XII.1968 година. Инструкцията е съгласувана с Централния кооперативен съюз и отдел Народни съвети при Президиума на Народното събрание и се отнася за случаите и след 1 януари 1968 година.